

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **V. Ž.,** zastoupeného JUDr. Pěvou Skýbovou, advokátkou se sídlem v Brně, nám. 28. října 17, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 11. 12. 2003, č. j. 36 Az 453/2003 - 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 11. 12. 2003, č. j. 36 Az 453/2003 - 23, zamítl Krajský soud v Brně žalobu žalobce – stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného ministerstva vnitra ze dne 14. 8. 2000, č. j. U-4923/VL-08-P07-99, kterým nebyl stěžovateli udělen v České republice azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo vysloveno, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podal stěžovatel včas kasační stížnost.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvody podřaditelné pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Dle stěžovatele žalovaný porušil řadu procesních ustanovení správního řádu a napadené rozhodnutí není podepsáno ředitelem Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR PhDr. T. H., ale na písemnosti se nachází otisk razítka. Podpis ředitele výše uvedeného odboru na písemnosti chybí, v důsledku čehož se stěžovatel domnívá, že napadené rozhodnutí není pravomocné. Nedošlo k řádnému doručení písemného vyhotovení stěžovateli. Vytýkaná vada činí dle názoru stěžovatele rozhodnutí neplatným.

Stěžovatel v této souvislosti cituje ustanovení § 47 odst. 5 správního řádu. Zdůrazňuje, že rozhodnutí musí být podepsáno tou osobou, jejíž jméno a příjemní včetně funkce je na vyhotovení rozhodnutí uvedeno. Pokud by byl oprávněn rozhodnutí podepsat kdokoliv, bylo by to v přímém rozporu s ustanovením tohoto zákona.

Ustanovení § 51 odst. 1 správního řádu považuje za oznámení rozhodnutí den jeho doručení. Řádným oznámením, resp. doručením rozhodnutí se pak odvíjí lhůta k podání odvolání.

Stěžovatel poukazuje na skutečnost, že mu rozhodnutí doposud nebylo zákonem stanoveným způsobem doručeno. Dle ustanovení § 247 odst. 2 o. s. ř. je podmínkou řízení o žalobách vyčerpání opravných prostředků a nabytí právní moci rozhodnutí. Soud, který dle ustanovení § 103 zkoumal, zda jsou splněny podmínky řízení, na základě shora uvedeného měl dospět k závěru, že tyto splněny nejsou. Dle stěžovatel měl soud řízení dle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. zastavit.

Současně stěžovatel namítá, že byla porušena zásada upravující povinnost soudu vycházet ze skutkového a právního stavu, který byl v době rozhodování správního orgánu. Správní orgán nezjistil okolnosti, zda nejsou u stěžovatel dány podmínky pro udělení humanitárního azylu dle ustanovení § 14 zákona o azylu. Žalovaný tak nesprávně vyhodnotil svá skutková zjištění a provedené důkazy, čímž dospěl k nesprávnému právnímu posouzení věci a tím i k nesprávnému rozhodnutí.

Vzhledem k výše uvedenému stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Současně požádal o přiznání odkladného účinku.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil dne 22. 3. 2004, kdy uvedl, že stěžovatelem uplatněné námitky neshledal naplněnými a navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má

nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 2. 11. 1999 na základě žádosti, v níž stěžovatel uvedl, že svoji vlast opustil v srpna 1999, protože měl problémy s policií. Byl fyzicky napaden útočníkem, který byl za tento čin potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání 8 let, ale s ohledem na skutečnost, že jeho příbuzní pracovali na policii, byl po roce propuštěn. Poté po něm útočník, jeho přátelé a policie pátrali a několikrát jej zbili a vyhrožovali mu. Pohovor dne 10. 2. 2000 byl proveden za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka. Při pohovoru stěžovatel sdělil, že v září roku 1997 mu byla dvojicí neznámých mužů odcizena zbraň a následně byl stěžovatel touto dvojicí fyzicky napaden. Do konfliktu se vložil rovněž otec stěžovatele a jednoho z útočníků postřelil. Tuto událost stěžovatel neoznámil. Jak dále uvedl, proběhlo v dané věci soudní jednání, kde byl i stěžovatel předvolán jako poškozený. Jeden z útočníků byl odsouzen na 8 let, avšak po roce byl propuštěn. Po určité době začali stěžovatele navštěvovat příslušníci policie, kteří se dotazovali, z jakých důvodů útočníka udal. Na jednání policistů si stěžovatel nestěžoval. Známí útočníka a policie stěžovatele pronásledovali, několikrát zbili a vyhrožovali mu. Stěžovatel věc neoznámil a odjel k příbuzným do K. Po určité době stěžovatele policie našla i zde a opět jej zbila. Z důvodů obav z dalších útoků tuto událost stěžovatel neohlásil a rozhodl se odjet ze země.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 14. 8. 2000 rozhodnutí, kterým neudělil stěžovateli azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v ustanovení § 12, 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu. Současně vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona. V odůvodnění svého rozhodnutí žalovaný uvedl, že důvodem podání žádosti o azyl byla obava stěžovatele před soukromou osobou, která stěžovatele pronásledovala, neboť se domnívala, že stěžovatel podal podnět a jejímu trestnímu stíhání a z tohoto důvodu stěžovatele spolu s příbuznými a policisty několikrát fyzicky napadla. Motivem jednání ze strany odsouzeného útočníka nebyla skutečnost, že by stěžovatel uplatňoval politická práva a svobody či jeho rasa, národnost, náboženství, příslušnost k určité sociální skupině nebo jeho politické přesvědčení, nýbrž osobní msta. Mimo to žalovaný konstatoval, že se stěžovatel neobrátil se stížností na jednání policistů a s žádostí o ochranu před útoky ze strany dalších osob na příslušné státní orgány.

Proti předmětnému rozhodnutí podal stěžovatel dne 2. 12. 2002 žalobu, kterou příslušný k vyřízení věci Krajský soud v Brně zamítl kasační stížností napadeným rozsudkem. Krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu a taktéž stěžovatelem namítaná procesní pochybení v řízení před žalovaným neshledal. Soud se ztotožnil se závěry a odůvodněním obou správních orgánů a neshledal v projednávané věci právně relevantní důvody pro udělení azylu.

Rozsudek soudu napadl stěžovatel včas podanou kasační stížností.

Stěžovatel namítá jednak vady řízení spočívající v porušení zákona v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud rozhodnutí zrušit [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.], jednak nepřezkoumatelnost spočívající v jiné vadě řízení před soudem [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

Dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit.

Podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Stěžovatel poprvé v kasační stížnosti namítá neplatnost rozhodnutí žalovaného způsobenou absencí podpisu ředitele Odboru azylové a migrační politiky MV ČR PhDr. T. H. Tato námitka nebyla v průběhu celého soudního řízení zmíněna a tvoří z tohoto pohledu novum ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s. V tomto případě stěžovatel mohl tuto vadu správního řízení uplatnit v řízení před krajským soudem. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud ve smyslu výše uvedeného ustanovení nepřihlíží.

Jen pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že dle své dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu v těch případech, kdy účastníku správního řízení – žadateli o azyl byl doručen stejnopis rozhodnutí bez podpisu oprávněné osoby, za situace, kdy správní spis obsahuje rozhodnutí bezvadné, které má všechny náležitosti správním řádem požadované, včetně podpisu oprávněné osoby a tudíž je zcela zřejmé, že ve věci skutečně rozhodovala tato oprávněná osoba, neshledává důvod nezákonnosti napadeného správního rozhodnutí.

Absence podpisu na doručovaném vyhotovení rozhodnutí nezakládá taktéž nicotnost tohoto rozhodnutí, kterou by měl krajský soud vyslovit i bez návrhu. Nicotnost (neexistenci) správního aktu způsobují pouze takové vady řízení, které mají za následek, že v daném případě již vůbec nelze o správním aktu hovořit. Může se jednat o vady spočívají například v rozhodování absolutně nekompetentním orgánem, rozhodování podle právního předpisu, který byl přede dnem rozhodnutí bez náhrady zrušen, či absolutní nedostatek zákonem předepsané formy. Vadu spočívající v absenci podpisu oprávněné osoby ovšem nelze pokládat za natolik intenzivní, aby mohla založit přímo nicotnost tohoto rozhodnutí. Za nicotné by toto rozhodnutí mohlo být považováno například tehdy, kdyby se posléze ukázalo, že absence podpisu oprávněné osoby odráží fakt, že toto rozhodnutí bylo vydáno zcela bez jejího vědomí. Tak tomu ovšem v daném případě zjevně není. Součástí správního spisu je vyhotovení rozhodnutí, které oprávněná osoba podepsala. Není tak vůbec pochyb o tom, že rozhodnutí skutečně vydal PhDr. T. H., ředitel odboru azylové a migrační politiky, který je k tomu zmocněn příslušným vnitřním předpisem Ministerstva vnitra.

Rovněž námitka stěžovatele spočívající v absenci řádného doručení rozhodnutí, když stěžovatel za řádné doručení dle ustanovení § 51 odst. 1 správního řádu považuje pouze doručení rozhodnutí se všemi předepsanými náležitosti, je skutečností tvrzenou až po vydání napadeného rozhodnutí a proto k ní Nejvyšší správní soud nepřihlédl.

S ohledem na výše uvedené, kdy Nejvyšší správní soud nepovažuje rozhodnutí žalovaného za nicotné, se nejeví opodstatněnou ani tvrzená nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu, která měla spočívat v závažné procesní vadě, když soud rozhodl ve věci bez toho, aniž by byly splněny podmínky řízení dle ustanovení § 103 o. s. ř. Krajský soud v Brně nepochybil, pokud shledal podmínky řízení naplněnými a rozhodnutí žalovaného v mezích stěžovatelem formulovaných žalobních bodů (dle § 75 odst. 2 věta první s. ř. s.) přezkoumal.

S námitkou ohledně neudělení humanitárního azylu dle ustanovení § 14 zákona o azylu a kritikou postupu žalovaného, který dle stěžovatele žalovaný nezjistil řádně okolnosti pro jeho udělení, se Nejvyšší správní soud neztotožňuje. Shodně s názorem krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal, že by žalovaný rozhodl o neudělení humanitárního azylu v rozporu se zákonem. Žalovaný nepřekročil meze správního uvážení a své rozhodnutí taktéž dostatečně odůvodnil.

Obecně lze pak poukázat na skutečnost, že udělení tzv. humanitárního azylu neboli azylu z humanitárního důvodu podle § 14 zákona o azylu je věcí volné úvahy příslušného orgánu státní správy včetně úvahy o tom, zda jde o případ hodný zvláštního zřetele, protože na udělení azylu z humanitárního důvodu není právní nárok. Žadatel o azyl tudíž neudělením azylu z humanitárního důvodu nemůže být zkrácen ve svých právech. Institut „případu hodného zvláštního zřetele“ je neurčitým právním pojmem, avšak vlastní rozhodnutí správního orgánu humanitární azyl udělit či nikoliv, je výsledkem správního uvážení.

Soudu nepřísluší přezkoumávat, zda zde byly humanitární důvody či nikoli, to je věcí oprávnění správního orgánu. Soud rozhodnutí o humanitárním azylu přezkoumává pouze z hlediska dodržení příslušných procesních předpisů, věcně jen v tom směru, zda správní orgán nepřekročil meze stanovené zákonem. Pokud správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména, když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl. Problémy stěžovatele způsobené pronásledováním ze strany odsouzeného útočníka, nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak nežli jako problémy se soukromou osobou, nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Právně významnou pro zjištění naplnění zákonných podmínek pro udělení humanitárního azylu se jeví vždy konkrétní situace stěžovatele. Stěžovatel se nesprávně domnívá, že důvody, pro které opustil vlast jsou ve vztahu k udělení humanitárního azylu relevantní.

Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem

chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Nejvyšší správní soud tedy nezjistil naplnění důvodů kasační stížnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Brně nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu